

srebrnych, mosiężnych i in.) dla szerokich kręgów odbiorców. Wprawdzie na sukience znajdują się cztery punce złotnicze, ale dziś już zatarte, nieczytelne, nie pozwalają na podjęcie próby łączenia tego zabytku z jakimś konkretnym warsztatem.

Nie udało się też ustalić, kim byli fundatorzy sukienki, tym bardziej, że jak się wydaje nie chcieli świadomie uwiecznić swych nazwisk. Umieszczając bowiem tak długi dewocyjny tekst i dokładną datę fundacji sukienki-wotum, mogli przecież podać także własne nazwiska czy choćby inicjały. Natomiast strój obu wotan-

tów zdaje się wskazywać, że byli to duchowni, zapewne miejscowy proboszcz i jego wikary.

Obecnie sukienka straciła już swe użytkowe przeznaczenie i nie znajduje się na obrazie, ale w jednej z szuflad w zakrystii, a dalszy jej los nie jest pewny. Jednak z uwagi na zabytkową i dydaktyczno-historyczną wartość obiektu, należałoby go zachować, a najwłaściwszym rozwiązaniem byłoby umieszczenie sukienki w oszklonej gablocie, zawieszona najlepiej w pobliżu obrazu, dla którego ją wykonano, lub w ostateczności przekazanie do muzeum diecezjalnego czy państwowego.

PRZYPISY

¹ Zabytek ten ujawniony został w roku 1968 w czasie prac redakcyjnych, zob. R. Brykowski, *Powiat parczewski*, „Kat. zab. szt. w Polsce”, Warszawa 1970, t. 8, z. 14, s. 8, fig. 46. Wysokość sukienki: 135 cm.

² Treść tego napisu jest następująca: „OMATKO * MIŁOSIERDZIA * /OBROŃO * GRZESZOCICH */ RAITUI * NAS * PRZIŚMIERCI * /NEDZNIH * KONAI-CIH */ NIEDAINAM * WIECZNIH * /ZGINOĆ * NIWIPUSZAI */ NAS * ZOPIEKI * /ABISMICIE * CHWALILI * */ * NAWIEKI * /* 1740 20 * aprils//.

³ R. Brykowski, I. Galicka, H. Sygietyńska, *Powiat*

lipnowski, „Kat. zab. szt. w Polsce”, Warszawa 1969, t. 11, z. 9, s. 38, fig. 147.

⁴ T. Chrzanowski, M. Kornecki, *Wota srebrne. Z badań nad sztuką sarmatyzmu w Polsce*, „Biuletyn HS”, R. XXXII, 1970, nr 2, s. 213.

⁵ O podręczności warsztatu świadczy też przytoczony wyżej tekst dewocyjnego napisu, który wydaje się być po prostu „odmalowanym”, i to z licznymi błędami, przez nie umiejącego czytać rzemieślnika z dostarczonego mu wzoru.

Fot.: Jerzy Langda - il. 1;

K O L N I A

za okres IV - VI 1971

Kwiecień

3 i 4 IV toczyły się w Nałęczowie obrady towarzystw regionalnych z terenu woj. lubelskiego. Otwarto wystawy sztuki ludowej Lubelszczyzny oraz dorobku wydawniczego miłośników tego regionu.

5 IV rozstrzygnięto w Lysem, pow. Kolno, konkurs na palmy wielkanocne i ciasto obrzędowe. Z powiatów: Kolno, Ostrołęka, Przasnysz nadesłano 191 palm (od 187 osób) i 337 sztuk wyrobów z ciasta (od 63 osób). Przyznano nagrody Min. Kultury i Sztuki, Tow. Ziemi Kolneńskiej, WRN w Białymstoku, PRN w Kolnie, Ostrołęce i Przasnyszu. Otwarto wystawę pokonkursową.

6 IV zmarła Ruta Koetsch, opiekunka sztuki ludowej Słowińców. Założyła ona zespół hafciarski w Klukach, pow. Słupsk, i opiekowała się skansenem, jakim stała się jej rodzinna zagroda w tej wsi.

6 IV nastąpiło w Płocku rozstrzygnięcie konkursu na tradycyjne plecionkarstwo ludowe woj. warszawskiego. 22 twórców nadesłało 63 prace; konkurs zorganizowało Muz. Mazowieckie w Płocku i Wydział Kultury PWRN w Warszawie.

6 IV rozstrzygnięto konkurs na sztukę ludową pow. gostyńskiego. Przyznano nagrody Min. Kultury i Sztuki, WRN w Warszawie, Cepelii. Pokonkursową wystawę otwarto 9 V

w gostyńskim PDK. Była to największa z dotychczasowych wystaw sztuki tego regionu, zawierała ponad 160 eksponatów spośród 375 nadesłanych na konkurs. Pokazano tkaninę, pająki, kwiaty, wycinanki, koronki, haft, rzeźbę, plecionki, kwiaty i stroje.

17—18 IV odbył się w oleskim PDK I Wojewódzki Przegląd Wiejskich Zespołów Folklorystycznych. Wzięło w nim udział 8 zespołów i indywidualni twórcy ludowi z Opolszczyzny — hafciarki, pisan-karki, rzeźbiarze.

26 IV rozpoczął się na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie zorganizowany przez Cepelię i WDK pokaz tkanin: kilimów, gobelinów, bieźników. Tego samego dnia otwarto na Zamku wystawę prac twórców ludowych i plastyków-amatorów. Pokazano m. in. eksponaty z zakresu garncarstwa, rzeźby i haf-tu.

Rozstrzygnięto konkurs na ozdoby i serwetki z terenu pow. Rawa Mazowiecka.

Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu zorganizowało wystawę obrzędowej sztuki ludowej. Zgromadzono ponad 500 pisanek i kraszanek oraz ok. 150 palm z południowych i wschodnich województw kraju, a także wykonanych przez artystów przybyłych z okolic Lwowa, Stanisławowa, Wilna. Na wy-

stawie znalazły się też chochoły, baranki i koguty ze słomy oraz figurki z ciasta.

Otwarto w Warszawie wystawę rzeźb w drewnie Tomasza Ligasa z Krościenka, pow. Nowy Targ. Ekspozycję w siedzibie Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych zorganizował Związek Podhalan. Wśród 40 prac przeważały rzeźby o tematyce religijnej.

Rozstrzygnięto ogólnopolski konkurs rzeźby w drewnie, korzenio-plastyki i malarstwa zorganizowany dla pracowników leśnych i przemysłu drzewnego. W dziale rzeźby pierwszą nagrodę zdobył Ludwik Oleks z Zielonej Góry. Wyróżnione prace pokazano w PDK w Haj-nówce.

Podczas przeglądu plastyki amatorskiej w Augustowie rozstrzygnięto konkurs na pisaniki regionalne. Nagrodzone pisaniki weszły w skład ekspozycji Muz. Ziemi Augustowskiej.

Państwowe Muzeum w Bielsku-Białej: wystawa pn. „Zdobnictwo ludowe na Górnym Śląsku w latach 1945—1970”, eksponaty pochodzą m. in. z muzeów w Zabrzcu, Bytomiu i Cieszynie.

Muzeum Etnograficzne w Krakowie: wystawa młodych rzeźbiarzy ludowych, zorganizowana przy współpracy Stow. Twórców Ludowych i ZMW w Kielcach.

Muzeum Okręgowe w Opolu: wystawa pn. „Tradycyjne piernikarstwo na Śląsku”.

Muzeum w Nowym Sączu: wystawa malarstwa Nikifora i pamiątek po nim.

WDK w Olsztynie: wystawa twórczości ludowej, pamiątkarstwa i plastyki amatorskiej Olsztyna i pow. olsztyńskiego.

Konin: wystawa prac twórców ludowych i amatorów z terenu Wielkopolskiego Zagłębia.

PDK w Turku: wystawa rzeźby Zdzisława Staszaka z Brudzewa, pow. Turek.

Klub MPiK w Kielcach: wystawa sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego, zorganizowana przy współudziale Cepelii.

Klub Strażaka w Nieszawie: wystawa współczesnej sztuki ludowej woj. bydgoskiego.

Skierniewice: wystawa sztuki ludowej z terenu powiatu.

Galeria „Papilio” w Nowym Targu: wystawa malarstwa na szkle Katarzyny Banaś.

Powstał Podhalański Oddział Stowarzyszenia Twórców Ludowych z siedzibą w Nowym Targu.

Maj

2 V rozstrzygnięto konkurs „Do tańca i śpiewania pięknie zapraszamy”. W imprezie wzięło udział 11 zespołów i 19 uczestników indywidualnych. Laureatami zostały zespoły z Czermina, pow. Gostynin; z Kadzidla, pow. Ostrołęka; z Sannik, pow. Gostynin; z Wielgołasu, pow. Mińsk Mazowiecki.

6 V otwarto w warszawskim Domu Chłopa wystawę pn. „Współczesna sztuka ludowa Lubelszczyzny”. Ekspozycja obejmowała rzeźbę, ceramikę, kowalstwo artystyczne, tkactwo, plecionkarstwo, malarstwo, wycinanki, pisanki, bukiety. Wystawę przygotowało Muzeum Okręgowe w Lublinie; była ona już udostępniana zwiedzającym w 12 miastach w kraju a także w Debreczynie i Lwowie.

7 V w Galerii TPSP w Warszawie otwarto wystawę prac Edwarda Sutora z Nowego Targu, rzeźbiarza-prymitywisty. Wystawę zorganizowało Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem i Cepelia. W jednym z najbliższych numerów omówimy obszernie sylwetkę i twórczość Edwarda Sutora.

18 V otwarto w paryskiej galerii „Seraphine” wystawę polskiej sztuki naiwnej — pokazano m. in. prace Nikifora, Karulaka, Czajkowskiego, Skrzętowicza, Kołacza, Surowiaka, Zegadły, Lamęckiego, Ociepki, Marii Wojtowicz i Marii Korsak.

22 i 23 V, podczas zlotu krajoznawczego w Zalipiu, zorganizowano konkurs na malowanie chat i

otwarto wystawę prac zalipiańskich malarek ludowych.

23 V Muzeum Etnograficzne w Toruniu gościło twórców ludowych, uczestników kiermaszu pamiątkarskiego. Po omówieniu przywiezionych przez nich prac nastąpiło otwarcie kiermaszu oraz ogłoszenie konkursu na pamiątkę regionalną. Występował Zespół Pieśni i Tańca „Pałuki”.

Rozstrzygnięto konkurs zorganizowany przez Muzeum Zagłębia Konińskiego dla twórców ludowych i amatorów z terenu powiatów: kolskiego, konińskiego, tureckiego i sierpeckiego. Pierwszą nagrodę zdobył za swe rzeźby Zdzisław Staszak z Brudzewa, pow. Turek.

25 V otwarto w konińskim PDK wystawę pokonkursową.

Rozstrzygnięto konkurs dla młodych twórców ludowych Lubelszczyzny, zorganizowany przez Muzeum Okręgowe w Lublinie, Stowarzyszenie Twórców Ludowych i ZMW. Pierwsze nagrody zdobyli: za rzeźby — Józef Kula z Abramowa, pow. Lubartów, i Teresa Cękała z Sobisk, pow. Łuków; za tkactwo — Krystyna Osiek z Sułoszyna, pow. Lubartów. W konkursie wzięło udział 25 osób, nadsyłając 126 prac. Pokonkursową wystawę otwarto 28 V.

29 V rozstrzygnięto konkurs na rzeźbę ludową pow. sierpeckiego.

30 V otwarto w Muzeum w Sieradzu pokonkursową wystawę pn. „Sztuka ludowa powiatu łaskiego”. W konkursie brały udział 23 osoby z 18 wsi, nadsyłając ok. 130 eksponatów z zakresu zdobnictwa, kowalstwa, tkactwa.

Powiatowy Komitet Kultury i Sztuki w Brzozowie, Muzeum w Przemysłu i Cepelia ogłosiły konkurs na ludowe kowalstwo artystyczne wsi rzeszowskiej.

Rozstrzygnięto konkurs na pisanki i kraszanki, ogłoszony przez Muzeum Regionalne w Szczecinku i tamtejszy Wydział Kultury PPRN. 34 osoby z woj. koszalińskiego i bydgoskiego nadesłały ok. 200 prac. Pierwszą nagrodę zdobyła Maria Sochan z Sulikowa, pow. Szczecinek.

Muzeum Regionalne w Łomży: wystawa pn. „Kurpiowskie pieczywo tradycyjne”.

Muzeum Regionalne w Żywcu: wystawa pn. „Dawne i współczesne budownictwo Żywiecczyzny”.

Muzeum Ziemi Zawkrzańskiej w Mławie: wystawa rzeźby Franciszka, Tomasza i Teofila Błażejczyków oraz ich trzech synów z Żurmina.

Muzeum w Kwidzynie: wystawa pn. „Sztuka ludowa i kultura materialna Dolnego Powiśla”.

Muzeum Regionalne w Myślenicach: pokonkursowa wystawa ceramiki.

WDK w Rzeszowie: pokonkursowa wystawa pn. „Szachy”. Pokazano rzeźby-figury szachowe 90 twórców ludowych i plastyków-amatorów.

WDK we Wrocławiu: wystawa prac plastyków-amatorów z woj. lubelskiego, przygotowana przez WDK w Lublinie. Pokazano m. in. prace Marty Michałowskiej.

WDK w Koszalinie: wystawa sztuki ludowej Pomorza Gdańskiego, zorganizowana przez WDK w Gdańsku. Ekspozycja objęła ok. 600 prac, głównie z Kaszub, Powiśla i Kociewia.

Szczecin: wystawa twórców ludowych i amatorów z tamtejszego WDK. Pokazano rzeźbę, garncarstwo, tkaniny, haft, metaloplastykę.

PDK w Wejherowie: wystawa haftu kaszubskiego.

PDK w Łobezie: wystawa rzeźby Zygmunta Skrzętowicza z Worowa.

Kraśnik Lubelski: wystawa sztuki ludowej, w tym — pokonkursowa ekspozycja pisanek z pow. janowskiego i kraśnickiego.

Chmielno: wystawa ceramiki kaszubskiej.

Klub MPiK w Zakopanem: wystawa podhalańskiej twórczości ludowej podczas sejmiku zakopiańskich stowarzyszeń kulturalnych.

Wiejski DK w Zaleskiem, pow. Słupsk: wystawa malarstwa Nikifora.

Osieczna, pow. Starogard Gdański: wystawa prac twórców ludowych Kociewia podczas „jarmarku kultury”.

Kutno: wystawa rzeźby ludowej Jana Gajewskiego.

Krapkowice, Mińsk Mazowiecki, Choszczno, Węgorzewo, Stąporków (pow. Koński), Lubanie (pow. Aleksandrów Kujawski): wystawy regionalnej sztuki ludowej i plastyki amatorskiej.

W Bydgoszczy otwarto wojewódzki salon wystawowy plastyków-amatorów Towarzystwa Przyjaciół Sztuki.

Czerwiec

1 VI otwarto w Domu Kultury w Iłży wystawę ceramiki dziecięcej zorganizowaną przez Cepelię. Zespoły młodzieżowe pracowały pod kierunkiem nestora iłżeckiej ceramiki ludowej Wincentego Kitowskiego.

5 VI Muzeum Etnograficzne w Krakowie oraz Pracownia Dokumentacji Polskiej Sztuki Ludowej IS PAN zorganizowały konferencję poświęconą definicji pojęcia „twórca ludowy”. Dyskutowano pojęcie to zarówno w dziedzinie sztuki ludowej, jak i literatury. Referat wstępny wygłosił prof. dr Roman Reinfuss.

Redakcja „Polskiej Sztuki Ludowej” patronowała wystawie „Dawna rzeźba ludowa w fotografii Jana Świdierskiego”, która została otwarta 6 VI w klubie PAX-u w Radomiu, a następnie, 22 VI, przeniesiona do klubu PAX-u w Kielcach. Jan Świdierski pokazał 50 fotografii drewnianych świątków w plenerze.

6 VI rozstrzygnięto konkurs dla twórców ludowych Kujaw, który ogłoszono w kwietniu Wydział Kultury PPRN w Bydgoszczy i Muzeum Kujawskie we Włocławku.

7 VI rozstrzygnięto konkurs na malaturę chat zalipiańskich i dekorację wnętrz chat.

8 VI rozstrzygnięto konkurs na współczesną sztukę ludową Kujaw. Przyznano nagrody w dziedzinach: rzeźby, haftu, kowalstwa, zdobnictwa wnętrz, gamcarstwa, malarstwa — ufundowane przez Min. Kultury i Sztuki oraz Wydział Kultury PWRN. 25 VI otwarto wystawę pokonkursową; miała ona charakter retrospektywny, gdyż zgromadzono też najciekawsze prace z lat ubiegłych.

Podczas Dni Żywca (9—13 VI) otwarto wystawę sztuki ludowej regionu, a także w Muzeum Ziemi Żywieckiej wystawę pn. „Budownictwo dawniej i dziś”. Odbył się kiermasz wyrobów ludowych.

W dniach 10—13 VI trwały Dni Folkloru i Sztuki Ludowej Dolnego Śląska. W Lubaniu otworzono wystawę rzeźb i mebli Jarosława Furęgi z Polwicy, pow. Oława. Prace te pokazano następnie we Wrocławiu. W Lubaniu odbył się też wojewódzki przegląd zespołów folklorystycznych oraz sesja naukowa, na której referat wygłosił prof. dr Adolf Nasz.

W dniach 11—13 VI odbywały się Dni Folkloru Opoczyńskiego. Występowały kapele ludowe i śpiewacy oraz zespoły regionalne. Otwarto wystawy: wycinanek i haftów opoczyńskich (zbiory T. Szwedowicza), wyrobów spłoni cepeliowskiej „Opocznianka” i rzeźby ludowej.

W Szczecinie trwały w dniach 14—24 VI Dni Bułgarskiej Sztuki Ludowej. Na Zamku Książąt Pomorskich otwarto wystawę sztuki ludowej i rękodzieła artystycznego oraz wystawę ikon bułgarskich.

V Ogólnopolski Festiwal Folklorystyczny odbył się w Płocku w dniach 18—20 VI. Otwarto wystawy: „Tradycyjna kultura ludowa w fotografii Stefana Deptuszewskie-

go”, „Sztuka ludowa we współczesnym wnętrzu” oraz — w Muzeum Mazowieckim — „Sztuka ludowa Mazowsza”. Występowały 22 zespoły regionalne i kapele z całego kraju, trwał kiermasz wyrobów ludowych. Odbył się pokaz mody wykorzystującej motywy ubioru i sztuki ludowej.

W dniach 24—27 VI odbywały się Dni Folkloru Pogórza Dynowskiego. Otwarto w Dynowie pokonkursową wystawę „Ludowe kowalstwo artystyczne wsi rzeszowskiej”. Występowały zespoły regionalne i kapele, odbył się jarmark wyrobów ludowych.

Olsztyńskie Dni Folkloru trwały w dniach 24—27 VI. Na zamku w Reszlu otwarto wystawę twórczości ludowej i pamiątkarskiej; pokazano ponad 700 prac 167 autorów (w tym 48 rzeźbiarzy). Wydano katalog wystawy z tekstem Hieronima Skurpskiego. W Reszlu odbył się też jarmark wyrobów ludowych.

W olsztyńskim WDK otwarto wojewódzką wystawę twórczości amatorskiej, gdzie 62 autorów pokazało ponad 100 prac. Można też było słuchać gry kapel ludowych, w tym — grupy cymbalistów.

W dniach 24—26 VI odbył się V Sabalowe Bajania — konkurs gawędziarzy i instrumentalistów ludowych w Bukowinie Tatrzańskiej, pow. Nowy Targ. Podczas Dni Ziemi Nowotarskiej trwała też w tamtejszym PDK wystawa pn. „Kultura materialna Podhala i jej twórcy”, na której pokazano m. in.: obrazy na szkle, rzeźby w drewnie, prace kowalskie, instrumenty ludowe. Występowały zespoły pieśni i tańca, odbył się kiermasz wyrobów regionalnych.

W Pucku otwarto wystawę kaszubskiej sztuki ludowej z powiatów puckiego i wejherowskiego. Następnie ekspozycję przeniesiono do Domu Rybaka we Władysławowie, a już w lipcu — do PDK w Wejherowie.

W ramach Kieleckiego Festiwalu Kulturalnego otwarto wystawy powiatowe: we Włoszczowej — 167 prac twórców ludowych; w Przysusze trzy — 1) wycinanek i pająków, 2) tkactwa ludowego, 3) „Folklor w fotografii”; w Jedlińsku, pow. Radom, — prac twórców ludowych. Odbyły się powiatowe przeglądy zespołów regionalnych, kapel i śpiewaków.

Odbył się w Gdańsku konkurs dla młodych twórców ludowych zorganizowany przez studencki klub „Pomorania” przy Zrzeszeniu Ka-

szubsko-Pomorskim. Wystawę prac konkursowych otwarto w Łączyńskiej Hucie, pow. Kartuzy.

W Bydgoszczy kontynuowano „przeglądy powiatów”. Twórcy ludowi i amatorzy z powiatów: Aleksandrów Kujawski, Świecie, Szubin, Znin przedstawiali swe prace w salonach wystawowych Bydgoszczy.

Wystawy regionalnej sztuki ludowej odbyły się w: Aleksandrowie Kujawskim, Ciechanowie, Chrzanowie, Ostrołęce i Pułtusku.

Wojewódzkie przeglądy plastyki amatorskiej odbyły się w: Białymstoku, Koszalinie, Lublinie, Poznaniu i — kielecki — w Radomiu.

Muzeum Narodowe w Szczecinie oraz Klub Morski w Gdyni: wystawy plastyki amatorskiej marynarzy i rybaków.

Muzeum w Sieradzu: pokonkursowa wystawa prac z zakresu zdobnictwa i tkactwa regionu łaskiego.

Muzeum w Nowym Sączu: wystawa prac Nikifora i pamiątek po nim.

Muzeum Regionalne w Krasnymstawie: wystawa tkanin ludowych z terenu kilku powiatów Lubelszczyzny.

BWA w Olsztynie: wystawa pn. „Polski drzeworyt ludowy” zorganizowana przy współpracy Muz. Etnograficznego w Krakowie.

WDK w Opolu: wystawa twórczości plastyków-amatorów województwa zachodnich.

Salon BWA w Zielonej Górze: wystawa pn. „Sztuka ludowa Ukrainiejskiej SRR”.

Dom Chłopa w Warszawie: wystawa pn. „Białostockie wyploty, siwaki i krajki”.

Rawa Mazowiecka, Brzeziny, Tomaszów Mazowiecki: wystawa pokonkursowa wycinanek i ozdób papierowych regionu.

Skarszewy: wystawa twórczości ludowej Kaszub i Kociewia.

Biblioteka Publiczna w Malborku: wystawa rzeźby ludowej Wilhelm Kujawskiego ze Sztumu.

Grudziądz: wystawa prac rzeźbiarza ludowego Edwina Raszatra.

W Ciechanowcu, pow. Siemiatycki, otwarto Muzeum Rolnictwa im. Krzysztofa Kluka, a na zamku w Golubiu-Dobrzyniu — Muzeum Regionalne.